

מנתחות מהלב

מנתחות מהלב
סיפורן מעורר ההשראה של שתי המתמחות היחידות בכירורגיית לב וזוהו בבילינסון 50

תורניות בלתי נגמרות, קבלת החלטות קשות בשבריר שנייה, התמודדות עם מוות – והצלת חיים מדי יום – כך נראים חייהן של ד"ר רעות שביט וד"ר ענבל ברוך – המתמחות היחידות בכירורגיית לב וחזה בבילינסון

טיטל יסעור בית'אור
ציילום: מאיה באומל בירגר

אורח זו תודה זו עטא

עשתה ביממה האחרונה והיא מספרת כי "לפני 27 שעות יצאתי לניתוח מעקפים בבית החיר לים קפלן, ששתיים אחר הצהריים, וממנו הגעתי לתורנות לילה בבילינסון. במהלך הלילה היתה השתלת ריאות".

כשאת יוצאת מפה את הולכת לישון?
"לא תמיה. יש איוו חרושה שאתה לא רוצה לפ" ספס את היום. יש חולים שהייתי מעורבת בטיפול בהם במהלך התורנות או שקרה איתם משהו, ואני תמיד הולכת עם זה הביתה. לא מניעים הביתה ומתנתקים לגמרי. אני מתקשרת למחלקה לשימוע מה קורה, זה בלתי נמנע. יש תחושת מחויבות למקום שהיא משותפת לכולנו. זה לא מקום שבו מעבירים כרטיס משומנה עד ארבע, או יוצאים ושובחים מה קרה לפני חמש דקות".

כשאתם ואתן שולפים את הנייד כדי להראות תמונות של ילדים או חיות מחמד, ד"ר שביט מראה תמונות של מטופלים. כמו זה שהגיע מטורקיה כדי ריאוחי קרסו, חובר למכשיר ECMO המחליף את פעילות הלב והריאות ומאפשר להם להתאושש, וחוזר למחלקה להצטלם עם רופאיו. המטופלים ממשכיכים להגיע לבקר במחלקה, מביאים עוגה, מתחבבים עם מי שהצילו את חייהם.

"זהה לי מקרה שלא אשכח", היא מספרת, "זה היה יום העצמאות לפני כשנתיים, הייתי אחרי תורנות והגעתי לניתוח מאור דחוף ומאור גרול, שסיכויי ההצלחה שלו היו מאוד נמוכים. זו היתה אם חיר'הרית, בהריון, שהחליטה לשמור את ההריון ולבצע את הניתוח מייד לאחר הלידה. הוסבר לאמא שה ניתוח שסיכויי הצלחה קטן, וגם אם כן מדובר במסירת ניתוחים, והיא תדע קשה לשמור את הריון. ניתוח את הילדה והיא נפטרה אחרי שבועיים, ולאחר שהילדה נפטרה האמא התאבדה. לפעמים יש מקרים שאתה עושה

וגרלה באשקלון. אביה נפטר כשהיתה בת שמונה ואמה גידלה אותה ואת אחיותיה הצעירות והפי' כה לרמות המשמעותיות בחייה, זו שרפחה אותה ותמכה בה לאורך כל המסלול. היא החלה ללמוד רפואה בגיל 22, כבודפסט שבחונגריה, כדי שלא תצטרך לבזבז עוד שנה בהשלמת בגרות. את חוויית הלימודים, לצד סטודנטים מכמה מדינות ואפילו מאיראן, היא מתארת כ"חוויה לחיים". "ברגע שאני מטובבת במחלקה במרים של חדר ניתוח, האינסטינקט הראשוני הוא לחשוב שאני אחות, מוכירה או כוח עזר", היא מספרת, "אין עם זה שום בעיה, אבל זה רק מראה את הסטיגמה".

שתי הרופאות מתה' לכות כמסדרונות במדי בית חולים יר' קרקים ולא מחמאים במיוחד, בשיעור אסוף ובסושיטיט מהות. עגיליים צמורים הס' טוטוסקופ של ד"ר ברוך, היוצא ורפס בצבעו הזהוב ומזכיר תכשיט, הם סימני הג' שיות היחידים. את הסטוסקופ הזה קנתה לברוך אמה. "ירדתי שהתחם מאר תוכעני, אבל רק כשמתחילים לעבוד מגלים עד כמה", היא אומרת, "אני לא רואה במקצוע הזה 'עבודה', אני נהנית ממנו אני חיה את החלום שלי, ממש ככה. כמו שירדתי שאני רוצה ללמוד רפואה, ככה לאט לאט כשתחלתני את הלימודים ירדתי שאני רוצה להגיע לכירורגיית חזה ולב". ואילו ענבל מגיעה לפגישה שלנו אחרי 26 שעות רצופות על הרגליים. אני שואלת אותה מה

המתמחה גם היא בכירורגיית לב וחזה. שתיהן בשנה החמישית להתמחות במחלקה לניתוחי לב וחזה בבית החולים בבילינסון בפתח תקווה.

"פונים אלי כ'אחות"

"משלב מאוד מוקדם ירדתי שאני רוצה לה' תמחות בניתוחי לב", מספרת ד"ר שביט, במקור מראשון לציון, "קשה לי לומר איך בריוק נמשכתי לתחום הזה, אבל תמיד נמשכתי לתחום לב וק' דרילוגיה. כבר משנה רביעית של בית

הספר' לרפואה זו היתה התוכנית שלי. יצרתי קשר עם המחלקה פה, הייתי שותפה להשתלת לב וכך זה התחיל". אף על פי שהיא מסתובבת במסדרון נת המחלקה ובחרי רי הניתוח כבר חמש שנים, ועוד קודם לכן מנתחות ומצילה חיים על בסיס יומיומי, אומ' רת ד"ר שביט שלא נתק' לה אפילו בבדל של אפליה מצד עמיתיה הגברים. דווקא למטופלים קשה יותר להסתגל לשינוי. "קרה לי לא פעם שמבקשים ממני דברים שהם לא בהגדרת התפקוד שלי. בדרך כלל פונים אלי כ'אחות", היא מספרת, "לא שזה לגנאי, אבל זה הקונפסט. קורה שאני באה לב' דיקה והמטופל שואל 'איפה הרופא?'. אבל אחרי הניתוח, כשאני אומרת לאנשים שאני הרופאה, התגובות טובות מאוד. זה גם תלוי באינטראקציה עם המטופל".

הטיטאציה חוו לא ורה גם לר' ברוך, שנולדה

תחיל מתמחות – בתוך עשור רוב היר פאים בישראל יהיו למעשה רופאות. הני' שיהן 52 אחוזים מהיושבות על ספסל לימודי הרפואה, בעוד בפועל הן מהוות 42 אחוזים מהעוסקים ברפואה עד גיל 63 ו-45. אבל בעוד במקצועות כמו פסיכיאטריה של הילד והמתבגר או גינקולוגיה הנשים הן 60 אחוז זים ממכלל הרופאים, במקצועות הכירורגיים נשים עדיין מהוות מיעוט. בכירורגיית כללית, למשל, רק אחת מכל חמשה היא רופאה. עד שנת 2000 לא היו כלל נשים רופאות מומחות בכירורגיית חזה ולב, ומאז עומד שיעור הנשים שם על 5 אחוזים. בכירורגיית בית חזה, במסלול כירורגיית לב, היו לראשונה נשים רק בשנת 2015, ושיעורן שם כיום עומד על 8 אחוזים בלבד.

אבל את חילובי חוכמי (72) הסטטיסטיקה הוו פחות מעניינת. הוא יושב בכורסת טיפולים בייח' דה לטיפול מוגבר לב חזה, מכוסה בסריון, מחובר לצניורות שונים ונמצא רק כמה שעות אחרי ג'י תוח מעקפים שהציל את חייו. מצב רוחו משתי פר פלאים כשר'ר רעות שביט (35) גיגשת אליו ומתעניינת בשלומה. "בחייאת אלתה, אם הייתי עכשיו 40 שנה אחרה הייתי מתחתון רק אתר", היא מונה לרופאה הצעירה והנמרצת ומוסיף: "המ' טופלים שלה מבריאים רק מהנחמרות ומחיותם שלה. 90 אחוז מהנעימות 100 אחוז מהטיפולים". "הוא לא היה אומר את זה לרופא גבר", אני אומרת לר'ר שביט. "את רואה, ערד של ילי תקווה", היא צוחקת בפעם הראשונה אחרי שעה שבה דיבר' נו על כמה קשה לשילב חיים אישיים והתמחות, כשאת רופאה מתמחה, כמעט בודדה בצריח בה' תמחות המורכבת של ניתוחי לב וחזה. כבמרת שמאיישת רעות נמצאת גם ר'ר ענבל ברוך (34),

ד"ר שביט: בדרך כלל פונים אלי כ'אחות. לא שזה לגנאי, אבל זה הקונפסט. קורה שהמטופל שואל 'איפה הרופא?'. הרבה פעמים מבקשים ממני מגבת, ארוחת צהריים או משהו כזה"

ד"ר ענבל ברוך (מימין) וד"ר רעות שביט

אחרי 24 שעות על הרגליים אתן לא חושי בות שיש קרישי בקבלת החלטות באופן שעלול לפגוע בבטיחות הממוצע?
 רעות: "זה יהיה לא אחראי מצד כל אחד לטפל בחולה בזמן שהוא לא כשר, אבל אני לא חושבת ולא מרגישה ככה. יש לנו אפשרות לננוחה במהלך הלילה בזמן התורנות, אם אין מקרה חירום. נכון שיש מקרי קיצון שבהם לא מצליחים לנוח בכלל ויש עייפות גדולה, אבל או יש פה עוד צוותים, יש כונן, יש שני תורנים. מאוד מאוד נהייר שיש קריסה טוטאלית".
 "אני לא חושבת שיש מצב שחולה נפגע בגלל שיקול דעת לא מקצועי, מרגישה ענבל" כשאתה עושה החלטה יש אנשים מסכני. יש כונן שנתון גב. אתה לא במרדכי".
 בימים אלה עתירה רעות להגשים חלום נוסף ולהשתתף במרתון וינה, שיהיה המרתון השישי שלה. אם לא די בכך, היא מספיקה לעשות גם מספר לא מבוטל של ימי מילואים בשנה, שם היא משרתת כרופאה מוססת בחידות החילוץ של חיל האוויר (669 ברדג' רס").
 גם רופאה מוססת זה לא תפקיד עם נוכחות נשית רבה, ורעות מספרת כי "הייתי במילואים במבצע צוק איתן כרופאה מוססת ויצא לי לטפל בכמה וכמה פצועים ולבצע פיגוי וחילוץ מרדה הקרב. זו הייתה עבודה אינטנסיבית, וכצבא הבל שונה לגמרי. שם אתה לבד – הרופא שאחראי על הכל וצריך לקבל החלטות במתאר מבצע שהוא שונה לחלוטין. יש רגע טראומה ומקרי קיצון שבהם חייבים לפעול מייד, אבל במחשבה שנייה דווקא יש זמן בין הפקוד הצבאי לבין ניתוחי הלב – בזה שאין הדמגוג שנייה. אי אפשר לנתח ולשפר את התוצאות בפעם אחרת. יש את מה שעשית – וזה".

ד"ר סאווה, מנהל מחלקת ניתוחי ריאות אצלנו, עובד כאן כבר יותר מ-30 שנה ומגיע בכל לילה להשתלות פה למשך כל הלילה. זה נמשך לאורך כל החיים. זה לא שאיכות החיים הולכת ומשתפרת כשמיטימים את התמונות. מצד שני, אין עוד מקי צוע בעולם שבו אתה מחוייב חיי אדם ברבים. זה מקצוע של הצלת חיים עם סיפוק עצום. אין לזה אח רוע ברפואה. זה ממש להציל את החיים של אבא של מישהו, סבא של מישהו, נכד של מישהו. זה מקצוע של סיפוקים מירריים שהולך איתך כל החיים, תרתי משמע, זו תחושה קתולית".
 כשאני שואלת על מספר התורנויות שביי צעו החרש מבליעיות השתיים חיוך. הן "עוד שאת את המסקיטום, וקצת מעבר לו – שמונה או תשע תר" רגניות של 26 שעות רצופות בחורש. ולא, הן לא שוקלות להצטרף לארגון המתמחים ומסכנת לוח איתך על השנייה בתורן כשאני שואלת אם שמעו על הע" תירה לקיצור שעות התורנות הארוכות של הרופאים המתמחים.
 "זה שמעו מאוד נחמד, אבל לא אפשרי. לא בני" תחול לב. אי אפשר לקבל הכשרה וזה גם לא נתון מענה לצורכי המקצוע, אומרת רעות. וענבל מר סיפה: "הרבה מהרברים שאנחנו צריכות להתמודד איתם בתור מתמחות קורים בשעות התורנות. אתה לכה וצריך לקבל החלטה כשיש איתך רק רופא כזו בשלפון והחלטה הוספית היא שלך".

ד"ר ברוך: "יש חולים שהייתי מעורבת בטיפול בהם בתורנות או שקרה איתם משהו, ותמיד הלכתי מקום שבו מעביירים כרטיס משמונה עד ארבע"

אני מגיעה לפה זה כשביל משהו שהוא הרבה יותר משמעותי מהארוחה או מהסרט שהפסרת".
קרה שהוקפצת באמצע דייט?
 "גם זה קורה", היא צוחקת, "זה מדהים כמה שאנשים מבינים שאת עובדת... בסופו של דבר, אתה מצליח את האדם ששוכב על שולחן הניתוחים או שבא להשתלה".
 ענבל ורעות הן עדיין הנשים המתמחות היחידות בביולוגיה, כשהיו סטודנטיות והסתכלו למע" לה, לא ראו נשים מלבד ד"ר יעל רפאל, כיום מנהלת היחידה לכירורגיית חזה בסורוקה, שאת שמה מציינות שתייהן. בבתי החיר לים הנדולים, כמו שיבא או מ"כ"ם, אפשר למצוא היום עוד מתמחות שהן דור העתיד, כך שבש" ניב הקרובות יהיה גל של מנתחות לב וחזה. "זה שאין נשים בני" קצוע, ורעות תסכים איתך, זה משהו שהשתנה בשנים האחרונות וישנה עוד בעתיד", אומרת ענבל, "יש יותר מודעות למקצועות שבי עבר נחשבו לגברים" ובשנים הקרובות המצב יהיה לגמרי אחר. השאלה חו לא לא תהיה רלוונטית בעוד חמש שנים".
 "יש גם את עניין הטינגמה של המקצוע – שהוא מקצוע שרודר ולא מאפשר עיסוקים נוספים", מר סיפה רעות, "הוא חלק מהצמח, אבל מצד שני בכל מקצוע שעוסקים בו יכולה להיות הקרבה מאוד משמעותית. יש במקצוע הזה רברים פתאומיים, זו הקרבה טוטאלית שאי אפשר להימנע ממנה."

כל מה שאתה יכול, ואי אפשר לעזרה לפעמים המוחלה מנצחת.
אך מתמרדוים?
 "זה מלווה אותך לא רק יום-יומיים אחרי, גם עכשיו יש לי צנוריות כשאני מספרת לך על הקרבה ההוא. קשה להתמודד, אין איוו דרך ספי ציפית. יש לי חברים ומשפחה שהם הסכיבה התור מכת שלי".
הקפצה באמצע דייט
 כשאת עובדת במחלקה היחידה בארץ שעושה השתלות ריאה ואתה משתיים שעות השת" לוח לב, הקפצה בשעות שנות של היממה היא הכרחית. החברים והמשפחה של ענבל ורעות כבר התרגלו לכך שהן האחרונות לאשר הגעה למפגשים, ולפעמים הראשונות לצאת. ואם כבר חיים פרטיים, מוכן ששירתת הלימורים והעבודה העמוסה והלא צפויה מקשה לנהל כאלה וגובה מחירים בהקמת משפחה. "עשיתי בחירה – ואני למעשה חיה את החלום שלי, ככה אני מרגישה", מסבירה ד"ר שביט, "מוכן שיש הקרבה, ואפילו הרבה, אבל לי זה לא נראה כמו הקרבה. אני חיר שבת שאפשר לשלב בין הקריירה למשפחה, יכול להיות שבעתיד. כרגע הקרשתי את עצמי להג" שמה העצמית שלי ולהכשרה, להיות הכי טובה במה שאני עושה".
 "את השאלה על שילוב של משפחה ועבודה לא הייתי שואלת מתמחה נבי", אומרת ענבל במעט כעס, "זה נכון שאני נתנת המון למקצוע אבל בחלתי יש לי את החיים שלי. כמו כל בחורה בת 34 יש לי חברות, יש גם את התחביבים. את הדצון ללכת לחופשות, להצגות ולסרטים, ואני עושה את זה. נכון, קורה שאני מוקפצת ממש, אבל אני מקבלת את זה, זה לא הטיגרה שלי. אני יודעת שאם